

Predmet C-509/22**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

27. srpnja 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Corte suprema di cassazione (Italija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

20. srpnja 2022.

Žalitelj:

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli

Druga stranka u žalbenom postupku:

Girelli Alcool Srl

Predmet glavnog postupka

Žalba Agencije delle Dogane e dei Monopoli (Agencija za carine i monopole, Italija) protiv presude Commissione tributaria regionale della Lombardia (Okružni porezni sud za Lombardiju, Italija) koji je u žalbenom postupku potvrdio prihvaćanje žalbe društva Girelli Alcool Srl koja je podnesena radi otpusta trošarine za određenu količinu slučajno prolivenog alkohola.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. UFEU-a, Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija), odnosno sud koji je uputio zahtjev, kao sud koji odlučuje u posljednjem stupnju, traži da se, također s obzirom na sudsku praksu Suda, pojasni način na koji treba tumačiti pojam „nepredvidive okolnosti” u odnosu na gubitke trošarinske robe u sustavu odgode plaćanja trošarine koji su nastali u slučaju o kojem je riječ te u odnosu na dužnu pažnju koja je iskazana kako bi se isključilo nastajanje odgovornosti. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev traži pojašnjenja o usklađenosti s pravom Unije nacionalnih pravnih pravila o nepažnji

koja nije krajnja nepažnja (i koja je izjednačena s nepredvidivim okolnostima ili višom silom) te o mogućnosti upotrebe dodatne opće kategorije naziva „obična nepažnja”.

Prethodna pitanja

„Trebalo li, kao prvo, pojam nepredvidivih okolnosti koje su prouzročile gubitke nastale u sustavu odgode plaćanja trošarine u skladu s člankom 7. stavkom 4. Direktive 2008/118/EZ, kao u slučaju više sile, tumačiti na način da je riječ o okolnostima koje ne ovise o ovlaštenom držatelju trošarinskog skladišta, koje su izvanredne i nepredvidive te koje je nemoguće spriječiti unatoč svim mjerama opreza koje je on poduzeo i koje objektivno nikako nije mogao kontrolirati?”

Osim toga, je li i na koji je način, u svrhu isključenja odgovornosti u slučajevima nepredvidivih okolnosti, relevantna dužna pažnja kojom su primijenjene mjere opreza koje su potrebne kako bi se izbjegao štetni događaj?

Podredno prvim dvama pitanjima, je li odredba poput članka 4. stavka 1. Decreta legislativo 26 ottobre 1995 n. 504 (Zakonodavna uredba br. 504 od 26. listopada 1995.), kojom se nepažnja (iste osobe ili trećih osoba) koja nije krajnja nepažnja izjednačuje s nepredvidivim okolnostima i višom silom, u skladu s odredbama članka 7. stavka 4. Direktive 2008/118/EZ, u kojem se ne navode dodatni uvjeti koji se osobito odnose na „nepažnju” počinitelja štete?

Naposljetku, može li se odredba koja je također sadržana u navedenom članku 7. stavku 4. „*ili kao posljedica ovlaštenja nadležnih tijela države članice*” tumačiti kao mogućnost države članice da utvrdi dodatnu opću kategoriju (obična nepažnja) koja može utjecati na definiciju puštanja u potrošnju u slučaju uništenja ili gubitka robe, odnosno smije li navedeni izraz sadržavati takvu odredbu ili tu odredbu, suprotno tomu, treba tumačiti kao da se odnosi na posebne slučajeve za koje se povremeno dodjeljuje ovlaštenje ili se, u svakom slučaju, utvrđuju pojedinačno u skladu s njihovim objektivnim elementima?”

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općim aranžmanima za trošarine i o stavljanju izvan snage Direktive 92/12/EEZ, konkretno, uvodna izjava 9. te članak 7. stavci 4. i 5.:

„4. Potpuno uništenje ili nepovratan gubitak trošarinske robe u sustavu odgode plaćanja trošarine, kao posljedica same prirode robe, nepredvidivih okolnosti, više sile ili kao posljedica ovlaštenja nadležnih tijela države članice, ne smatra se puštanjem u potrošnju.

U smislu ove Direktive roba se smatra potpuno uništenom ili nepovratno izgubljenom, kad je više nije moguće koristiti kao trošarinsku robu.

U slučaju potpunog uništenja ili nepovratnog gubitka trošarinske robe, potrebno je dostaviti odgovarajući dokaz nadležnim tijelima države članice u kojoj je došlo do potpunog uništenja ili nepovratnog gubitka predmetne trošarinske robe ili, ako nije moguće ustanoviti gdje je gubitak nastao, u državi članici u kojoj je gubitak otkriven.

5. Svaka država članica utvrđuje svoja pravila i uvjete u skladu s kojima se utvrđuju gubici navedeni u stavku 4.”.

Navedena sudska praksa Suda

Presude od 18. prosinca 2007., *Société Pipeline Méditerranée et Rhône (SPMR)*, C-314/06, ECLI:EU:C:2007:817, t. 23., 25., 31. i 37.; od 18. svibnja 2017., *Latvijas Dzelzceļš VAS*, C-154/16, ECLI:EU:C:2017:392, t. 61.; od 24. veljače 2021., *Silcompa*, C-95/19, ECLI:EU:C:2021:128, t. 52. i od 24. ožujka 2022., *Generální ředitelství cel*, C-711/20, ECLI:EU:C:2022:215, t. 43.

Navedene nacionalne odredbe

DECRETO LEGISLATIVO 26 ottobre 1995, n. 504, Testo unico delle disposizioni legislative concernenti le imposte sulla produzione e sui consumi e relative sanzioni penali e amministrative (Testo Unico sulle Accise – TUA) (Zakonodavna uredba br. 504 od 26. listopada 1995. o pročišćenom tekstu zakonodavnih odredbi o porezima na proizvodnju i potrošnju te s time povezanim kaznenim i upravnim sankcijama) (Pročišćeni tekst odredbi o trošarinama, u daljnjem tekstu: TUA), kako je izmijenjen člankom 1. Decreta legislativo, 29 marzo 2010, n. 48 (Zakonodavna uredba br. 48 od 29. ožujka 2010.)

„Članak 4.

Otpusti za gubitke, uništenje i kala.

1. U slučaju nepovratnog gubitka ili potpunog uništenja robe u sustavu odgode plaćanja trošarine dopušta se otpust pripadajućeg poreza ako obveznik na odgovarajući način dokaže poreznom tijelu da su gubitak ili uništenje robe nastali kao posljedica nepredvidivih okolnosti ili više sile. Osim u pogledu prerađenog duhana, događaji koji se mogu pripisati nepažnji trećih osoba ili samog poreznog obveznika koja nije krajnja nepažnja izjednačuju se s nepredvidivim okolnostima i višom silom.”

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Društvo Girelli Alcool Srl (u daljnjem tekstu: društvo) držatelj je ovlaštenog trošarinskog skladišta etilnog alkohola i posluje kao proizvodni pogon za denaturiranje etilnog alkohola.

- 2 Tijekom radnji punjenja spremnika postrojenja za denaturiranje etilnog alkohola 26. ožujka 2014., u prisustvu službenika Agencije za carine i monopole, došlo je do ispuštanja čistog etilnog alkohola koji se razlio po podu pogona zato što je jedan zaposlenik društva ostavio otvoren ventil.
- 3 Jedan je dio proizvoda prikupljen i sačuvan, ali drugi je dio nepovratno izgubljen.
- 4 Stoga je društvo zatražilo otpust trošarine za alkohol koji je slučajno proliven.
- 5 Agencija za carine i monopole odbila je zahtjev za odobrenje otpusta uz obrazloženje da gubitak nije bio posljedica nepredvidivih okolnosti ili više sile, nego nesmotrenosti i nepažnje zaposlenika društva koji je bez upozorenja ostavio otvoren ventil spremnika te je naknadno, 3. listopada 2014., donijela rješenje o plaćanju iznosa od 17 476,24 eura.
- 6 Društvo je pobijalo rješenje o plaćanju pred Commissioneom tributaria provinciale di Milano (Općinski porezni sud u Milanu, Italija). Konkretno, to je društvo tvrdilo: (a) da ne postoji oporezivi događaj jer roba nije puštena u potrošnju zato što je prolivena; (b) da se štetni događaj može kvalificirati kao nepredvidiva okolnost; (c) podredno, da je štetni događaj obuhvaćen područjem nepažnje koja „nije krajnja” nepažnja jer je posljedica ometenosti zaposlenika.
- 7 Commissione tributaria provinciale di Milano (Općinski porezni sud u Milanu) prihvatio je žalbu, pri čemu je, naime, smatrao da je zadnji žalbeni razlog osnovan, s obzirom na to da zaposlenikova nepažnja nije bila „krajnja” nepažnja.
- 8 Agencija za carine i monopole pobijala je navedenu presudu pred Commissioneom tributaria regionale della Lombardia (Okružni porezni sud za Lombardiju), ali taj je sud potvrdio presudu, pri čemu je i on smatrao da je alkohol proliven: (a) nepovratno i da stoga nije bila riječ o puštanju u potrošnju i (b) da je prolijevanje tog alkohola posljedica nepredvidive okolnosti, tako da su ispunjeni uvjeti za odobrenje otpusta.
- 9 Stoga je Agencija za carine i monopole podnijela žalbu u kasacijskom postupku sudu koji je uputio zahtjev.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 10 Agencija za carine i monopole poziva se na povredu članka 4. TUA-a i tvrdi da je drugostupanjski sud pogrešno uvrstio nepažljivo ponašanje zaposlenika društva u područje nepredvidivih okolnosti te da je, u svakom slučaju, smatrao da zaposlenikova nepažnja nije bila „krajnja” nepažnja, tako da je isključena odgovornost društva.
- 11 Prema njezinu mišljenju, dopuštenost izjednačavanja obične nepažnje s nepostojanjem nepažnje teoretski je moguća, ali ključnom smatra potrebu za

uskim tumačenjem u skladu s kojim relevantni slučajevi obične nepažnje moraju zaista biti minimalni.

- 12 Osim toga, Agencija za carine i monopole smatra da je, s obzirom na to da djelatnost koja se obavlja podrazumijeva preradu izuzetno zapaljive robe, za potrebe utvrđivanja nepažnje bilo potrebno uputiti na objektivne standarde primjerenosti i sigurnosti postrojenja u skladu s tehničkim kriterijima.
- 13 Društvo, odnosno druga stranka u žalbenom postupku, prije svega navodi da ne postoji oporezivi događaj na temelju kojeg nastaje trošarina jer alkohol nije pušten u potrošnju, s obzirom na to da je nepovratno proličen.
- 14 Što se tiče odgovornosti, društvo tvrdi da ponašanje njegova zaposlenika ima značajke nepažnje koja nije krajnja nepažnja te da je u članku 4. stavku 1. TUA-a obična nepažnja izjednačena s nepredvidivim okolnostima.
- 15 Društvo tvrdi da je upućivanje na „nepažnju koja nije krajnja nepažnja” u nacionalnom propisu u skladu s Direktivom 2008/118, iako to upućivanje nije izričito njome predviđeno jer, prema njegovu mišljenju, sama direktiva ostavlja državama članicama određeni manevarski prostor.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 16 Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) prije svega podsjeća da iz njegove sudske prakse proizlazi dvostruki pristup pojmovima nepredvidivih okolnosti i više sile.
- 17 Prvi je pristup subjektivniji: događaj koji se ne može pripisati obvezniku predstavlja događaj za koji obveznik nije odgovoran, dok je nepredvidiva okolnost poseban događaj koji je nastao izvan okvira djelatnosti stranaka, a oslobađajući se dokaz odnosi na to da se utvrdi odsutnost obveznikove nepažnje, odnosno da se utvrdi da je šteta nastala na nepredvidiv način i da se nije mogla izbjeći naporom pridavanja dužne pažnje u skladu s konkretnim okolnostima slučaja.
- 18 U okviru drugog pristupa, utvrđivanje zahtjeva nepredvidivosti i neizbježnosti koji su neophodni kako bi se nepredvidive okolnosti mogle utvrditi na isključivo objektivnoj razini temelji se na ocjeni primjenom kriterija vjerojatnosti u pogledu pravilnosti uzročne veze koja isključuje bilo kakvu relevantnost moguće obveznikove dužne pažnje ili njegova nepažljivog ponašanja.
- 19 Što se tiče posebnog područja trošarina, čini se da Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) isključuje relevantnost ocjene obveznikove dužne pažnje u okviru pojma nepredvidivih okolnosti (ili više sile).
- 20 Sud koji je uputio zahtjev potom pojašnjava da se zahtjev za prethodnu odluku odnosi na tumačenje članka 7. stavka 4. Direktive 2008/118 i konkretno na to može li se izuzeće koje je njime predviđeno priznati i u slučaju da događaj koji je

prouzročio nepovratan gubitak trošarinske robe ovisi o nedostatku dužne pažnje i savjesnosti držatelja trošarinskog skladišta ili njegova zaposlenika, iako je taj nedostatak ocijenjen kao obična nepažnja.

- 21 Za odluku suda koji je uputio zahtjev odlučujuće je pitanje uključuje li pojam nepredvidivih okolnosti (ili više sile), za potrebe prava Unije, i namjerna ponašanja te, u slučaju niječnog odgovora, je li u skladu s pravom Unije u području trošarina ako se ponašanja koja se mogu pripisati nepažnji stranke ili trećih osoba koja nije krajnja nepažnja izjednačuju s nepredvidivim okolnostima i višom silom, što je izjednačavanje koje predviđa talijanski zakonodavac.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev upućuje na sudsku praksu Suda o tumačenju pojma više sile i nepredvidivih okolnosti u odnosu na pravila o trošarinama i napominje da se čini da pojam nepredvidivih okolnosti odgovara istim kriterijima više sile.
- 23 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, Sud je jasno razradio pojam nepredvidivih okolnosti u presudi *Société Pipeline Méditerranée et Rhône (SPMR)*, dok u pogledu nepredvidivih okolnosti u presudi *Latvijas Dzelzceļš VAS* pruža jedinstveni koncept koji je povezan s isključivo uzročnom važnošću, osim samo korektivnog elementa u skladu s kriterijem proporcionalnosti („bez podnošenja prevelike žrtve”).
- 24 Osim toga, čini se da iz ispitivanja svih pravila iz Direktive 2008/118 ne proizlaze situacije u kojima se važnost dodjeljuje razini „nepažnje” počinitelja štete kojom bi se izbjeglo nastajanje odgovornosti. Upravo suprotno, u presudama *Silcompa* i *Generaini* reditelstvi cel ističe se objektivna odgovornost držatelja trošarinskog skladišta.
- 25 Stoga se čini da se pravila propisana pravom Unije temelje samo na uvjetima nepredvidivih okolnosti i više sile koji, s obzirom na navedenu sudsku praksu Suda, zahtijevaju objektivni element („izvanredne i nepredvidive okolnosti”) i subjektivni element („obveza poduzimanja svih prikladnih mjera bez podnošenja prevelike žrtve”) koji nije u skladu s ponašanjem poput onog kojeg obilježava nepažnja i u čijem slučaju nedostaju i nepredvidivost i neophodno poduzimanje potrebnih mjera opreza.
- 26 S obzirom na navedena razmatranja, sud koji je uputio zahtjev pita sadržava li odredba članka 4. stavka 1. TUA-a, u kojoj se obična nepažnja izjednačuje s nepredvidivim okolnostima i višom silom, dodatni uvjet u odnosu na nepredvidive okolnosti i višu silu koji je povezan s individualnim i subjektivnim kriterijem pridane dužne pažnje, odnosno uvjet za oslobođenje od poreza u slučaju prolivanja ili gubitka, koji je dodatni i neovisni u odnosu na pravila prava Unije.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev namjerava provjeriti i je li slučaj iz članka 4. stavka 1. TUA-a u skladu s odredbom članka 7. stavka 4. Direktive 2008/118 kojim se predviđa da uništenje ili gubitak koji se ne smatraju puštanjem u potrošnju mogu nastati i „kao posljedica ovlaštenja nadležnih tijela države članice”.

- 28 Naime, taj bi izraz mogao omogućiti državi članici (poput Italije u ovom slučaju) da utvrdi dodatne opće kategorije smanjenja poreza. S druge strane, na temelju sveobuhvatnog tumačenja odredbe, čini se da je navedeni izraz završni izraz i da su njime obuhvaćene preostale situacije. Stoga bi se taj izraz trebao odnositi na posebne dodatne događaje koje nije moguće unaprijed utvrditi, ali koji se odnose na posebne činjenične elemente kojima se, nakon konkretne ocjene nadležnog tijela, može u svakom pojedinačnom slučaju opravdati donošenje (na temelju „ovlaštenja”) odluke o uništenju robe. U tom se smislu u uvodnoj izjavi 9. Direktive 2008/118 upotrebljava pojam „okolnosti” za koji se čini da se odnosi na posebne činjenične elemente koji se mogu utvrditi, a ne na opća predviđanja koja su u biti neodređena.
- 29 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu podsjeća da se razlozi za oslobođenje kojima se odstupa od redovnog sustava oporezivanja moraju strogo i usko tumačiti.
- 30 Sud koji je uputio zahtjev navodi da Sud još nije odlučivao o tom posebnom aspektu koji valja pojasniti kako bi se mogao utvrditi pojam nastanka obveze koji je jedinstven i koji vrijedi za cijelo područje Unije.

RADNI DOKUMENT